

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

תוכן

- א. וכמה רבים ... שלשה.....1
- ב. הוסיפו עליהן זיעה, ושומא וריח הפה ... שומא ... דאית בה שער ... שומא גדולה ... בעומדת לה תחת כפה של ראשה וזימנין דמתחזיא וזימנין דלא מתחזיא ... ונעשה מקומו צלקת ... קול עבה באשה ה"ז מום ... בין דדי אשה טפת... כל אשה שדדיה גסין משל חברותיה.....2
- ג. היו בה מומין ועודה בבית אביה האב צריך להביא ... נכנסה לרשות הבעל הבעל צריך להביא ראייה.....3
- ד. במומין שבגלוי אינו יכול לטעון ואם יש מרחץ באותה העיר אף מומין שבסתר אינו יכול לטעון מפני שהוא בודקה בקרובותיו.....4
- ה. טעמא דמייתי האב ראייה הא לא מייתי האב ראייה הבעל מהימן.....5
- ו. חזקה אין אדם שותה בכוס א"כ בודקו והאי ראה וניפייס הוא.....5

דף עה.

א. וכמה רבים ... שלשה

נדר¹ שעל דעת רבים², אין לו התרה על ידי חכם בלא דעתם³ והסכמתם⁴. ויש מחמירין דאפילו עם דעתם⁵ אין להתיר לדבר הרשות, וכן נכון להחמיר לכתחלה, אלא אם כן יש מצוה בהתרתו. שאז מותר אפילו בלא דעתם שמן הסתם ניהא להם בהתרה⁶.

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רכח כא

² ובהקדש על דעת רבים צדד הש"ך חו"מ סימן רנ"ה ס"ק ו' ד"ה ואי לאו, דמועיל התרה, דמסתמא ניהא ליהו בהתרה כי היכא דלהוי מותרים בו בהנאה גליון מהרש"א שם טו

³ ט"ז לה וודאי שבלא חכם אפילו שיש דעתם אינו מועיל.

⁴ וכתב הריב"ש אם נדר ע"ד הקהל אף אם יסכימו הרוב לבטל נדרו אין משגיחין בהן עד שיסכימו כולם שהרי פירש על דעת הקהל גדולים וקטנים שנראה שלא ע"ד רוב הקהל הוא סומך ואם הנודר אומר עתה שכוונתו היה על הרוב נאמן בת"ח כדאמרינן גבי נדר בחרם ואמר בחרמו של ים ע"כ ומביאו בית יוסף וד"מ מיהו נראה דאם פרט ונדר ע"ד פלוני ופלוני ופלוני ודאי ע"ד שיסכימו כולם קאמר ואף שאומר שכוונתו היה על הרוב לא משגיחין ביה. ש"ך שם נח

⁵ שלפי שאין חרמתם שוה דזה מתחרט מטעם זה וזה מתחרט מטעם זה אבל לדבר מצוה כולם מסכימים ומתחרטין בחרטה א' כ"כ המחמירין ולפי זה אם מתחרטין בחרטה א' יש להתיר. ש"ך שם נט

⁶ ש"ך שם סא

הלכות הדרה היומי

מסכת כתובות

ואם אותן הרבים אומרים שלא להתיר לו, אפילו לצורך מצוה אין מתירין לו.

אין נקראים רבים בפחות משלושה⁷, וכגון שיפרוט אותם: על דעת פלוני ופלוני ופלוני, אבל אם אמר, סתם: על דעת רבים, יש לו התרה. וי"א שאם נדר בפני ג', אפילו לא פרט אותם, אלא אמר, סתם: על דעת רבים, אין לו התרה. דמסתמא על דעת רבים, אותם שעומדים לפניו, קאמר. והוא הדין אם נשבע סתם, וידענו על מי נתכוין, כגון שנשבע על דעת הקהל או שאמר שנשבע על דעת ג' רבני העיר, ואין שם אלא שלשה רבנים, שבוודאי לאלו נתכוין, מקרי על דעת רבים.

ב. הוסיפו עליהן זיעה, ושומא וריח הפה ... שומא ... דאית בה שער ... שומא גדולה ... בעומדת לה תחת כפה של ראשה וזימנין דמתחזיא וזימנין דלא מתחזיא ... ונעשה מקומו צלקת ... קול עבה באשה ה"ז מום ... בין דדי אשה טפח... כל אשה שדדיה גסין משל חברותיה

כבר התבאר לעיל דף עב: שמלבד המומין הפוסלים בכהנים⁸ שפוסלין ג"כ בנשים⁹ הוסיפו יותר עליהם מומין שפוסלין בנשים בלבד, מפני שדרך הבעל להקפיד עליהם שמתגנה עליו.

והם אלו, ריח רע, וזיעה, וריח הפה, ויש אומרים שאף ריח החוטם, וקול עבה מום באשה, דכתיב גבי אהבת הרעים (שיר השירים ב פסוק יד) **כִּי קוֹלָךְ עָרֵב וּמִרְאִיךָ נְאֻה מְשֻׁמֶּעַ הָא עֵבָה מְגוֹנָה הִיא, ודדים גסים מחבירתה טפח, וטפח בין דד לדד, וכ"ש אין לה דדים¹⁰, ומשתנת במיטה¹¹ ונשיכת כלב**

⁷ בתשובת בית שלמה לר"ש חסין [סימן ו] עלה ט"ו ע"ב כתב דהרמב"ם דלא הזכיר לא בפרק ו' דשבועות ולא בפרק ב' דנדרים דבעי שלשה, משמע דסבירא ליה כרש"י דשנים נקראים רבים, שבועות כ"ט ריש ע"ב. גליון מהרש"א שם ב

⁸ כמו שהם מבוארים בגמרא דבכורות פ"ז ובמיימוני בהלכות ביאת מקדש פ"ח

⁹ רמב"ם ביאת המקדש פ"ח הי"ז

¹⁰ פ"ת שם ב

¹¹ כתב הב"י דפשיט' דהוי מום ובד"מ כתב על הב"י במום דמשתנת ואעפ"י שפשוט למר לדידי מבעיא טוב' והאריך בדבר ולבסוף כתב ומיהו נראה דמום גדול הוא מה שלא תשכב עמו במטה דלא יהא אלא בנדר שבינו לבינה וכו' ומיהו אפשר דנדר דבינו לבינה אינם מבטלין הקידושין אלא בדבר שמשועבדת לו כגון שנדרה נטולה אני מן היהודים וצ"ע עכ"ל ד"מ. ח"מ שם ה. ובט"ז כ' דצריך ליתן לה הכתובה אבל יכול לגרשה בע"כ אפילו בזמן הזה דאיכ' חר"ג ואיש המשתין במטה כתב בספר ב"ה בשם באר שבע דלא הוי מום. ב"ש ט

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

ונעשה מקומו צלקת, פירוש שנשאר שם רושם משחיתת המכה, ושומא שעל הפדחת אפילו היתה קטנה ביותר ואעפ"י שאין בה שיער, וזו היא השומא שיתירה אשה על הכהנים, והוא שעומדת תחת כיפה שבראשה שפעמים נראית ופעמים אינה נראית, שאם תמיד נראית הרי ראה ונתפייס, ואם תמיד אינה נראית אינו מום שאין דרך להקפיד עליה.

ודוקא בשומא קטנה ואין בה שער אינו מום כשאינה נראית, אבל שומא גדולה כאיסר או אם יש בה שער אפילו אין נראית הוי מום, וכן צלקת אפילו אינו נראה¹².

כל מום שבולט מאד ושינוי גדול מאד הרי הוא מום¹³. וי"א¹⁴ שאף התערנות כלומר חולי שאינה יכולה להריח הרי הוא מום

ג. היו בה מומין ועודה בבית אביה האב צריך להביא ... נכנסה לרשות הבעל הבעל צריך להביא ראייה

היו בה¹⁵ מומין שאפשר שנולדו בה אחר האירוסין, אם נמצאו בה אחר שנכנסה לבית הבעל, על הבעל להביא ראייה, שער שלא נתארסה¹⁶ היו בה¹⁷ והיה מקחו מקח טעות. ואם נמצאו בה והיא בבית אביה, על האב להביא ראייה¹⁸ שאחר האירוסין נולדו ונסתחפה שדהו. ויש אומרים¹⁹ שמה שעל האב להביא ראייה, הוא כשהאב טוען שמא לאחר אירוסין נולדו²⁰, אבל אם האב טוען ודאי, על הבעל להביא ראייה.

¹² אבל הרמב"ם כתב דשומא לא הוי מום רק בעור פנים, ח"מ וב"ש יב

¹³ פ"ת שם מחו"י ונוב"י

¹⁴ אף דבכהנים לא הוי מום מ"מ באשה הוי מום דצריכה להתעסק בתבשילין ולטועמן כו' והכי מוכח בגמרא דב"ב דף קמ"ז מיהו לפי ר"ת שם אין ראייה ע"ש. ועב"ש לקמן סימן צ' ס"ק כ"ב שכ' דלא מצינו דתותרנית הוא מום כו' ע"ש. פ"ת שם ב

¹⁵ שו"ע ונו"ב ק"ז ח

¹⁶ אולם אין מועיל אם יביא ראייה שהיו מומין בבית אביה שהרי יכול להיות שאחר האירוסין היו לא אמרינן כאן נמצא וכאן היו קודם אירוסין כי יש לה תרי חזקות א' חזקת הגוף ואמרינן דנולדו המומין אחר האירוסין ב' אין אדם שותה בכוס אא"כ בודקו מיהו נכפה לזמן וכן מומין דא"י לבדוק וראו בה המומין בבית אביה אמרי' כאן נמצא כאן היה כי באלו מומין לא שייך תרי חזקות אלו דהא א"י לבדוק. ב"ש שם טו

¹⁷ דמאחר דכאן נמצאו בבית הבעל כאן היו ועליו להביא ראייה שמקחו מקח טעות. ח"מ שם יד

¹⁸ כדעת רש"י ותוס' שאין מועיל ברי של האב.

¹⁹ שיטות הרמב"ן והרשב"א והר"ן

²⁰ ואף שהבת טוענת ברי לא מהני ברי דידה מאחר שכתובתה לאביה שהרי ארוסה היא. ח"מ שם טו

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

ואם היא בוגרת, אפילו היא בבית אביה²¹, או שנשאת שכתובתה לעצמה, אם היא טוענת ברי²² על הבעל להביא ראיה²³.

ויש אומרים²⁴ שאם הגיע זמן ליכנס אף על פי שלא כנסה, חוי כאילו היתה ברשות הבעל. והעיקר שכל זמן שלא כנסה אינה ברשותו.

דף עה:

ד. במומין שבגלוי אינו יכול לטעון ואם יש מרחץ באותה העיר אף מומין שבסתר אינו יכול לטעון מפני שהוא בודקה בקרובותיו

כבר נתבאר שהכונס אשה סתם ונמצא בה מום ממומי נשים שנתבארו, ולא ידע הבעל במום זה, תצא בלא כתובה לא עיקר ולא תוספת.

ואם יש²⁵ מרחץ בעיר והיו לו קרובים שם, אינו יכול לומר לא ידעתי מומין אלו ואפילו מומין שבסתר, מפני שהוא בודק ע"י קרובותיו וחזקתו ששמע ונתרצה, ואם אין שם מרחץ או שלא היו לו שם קרובים יכול לטעון במומין שבסתר. ונכפה לעתים ידועים הרי הוא כמומין שבסתר,

אבל במומין שבגלוי אינו יכול לטעון, שחזקתו ששמע ונתפיים.

במה דברים אמורים²⁶ במקום שדרך הבנות לילך למרחץ בגלוי, אבל במקום שאין הבנות חולכות למרחץ רק בלילה ובהחבא אפילו מומין שבגלוי אינו חייב כתובה, אם קידשה על ידי שליח²⁷,

²¹ ב"ש שם טו ובכל אלו אין חילוק באיזה מקום היא עומדת אלא קודם הנישואין היא ברשות אביה אפילו אם היא בבית בעלה ואחר הנישואין או אם היא בוגרת אפי' אם היא בבית אביה אינה ברשות אביה והבעל צריך להביא ראיה.

²² לרמב"ן הרשב"א והר"ן אבל לתוספת והרא"ש משמע א"צ טענות ברי כי חזקת הנוף מסייע לה. ב"ש שם יז ח"מ שם

²⁴ ועיין בח"מ שהקשה על זה והוכיח שאין תלוי במקום רק הכל תלוי בנכנסה לחופה כי אין רשות המקום גורם אבל שיהיה הדבר תלוי בהגעת זמן הנישואין לא מצאתי בדבריו ומשנה שלימה שנינו פרק נערה שנתפתתה דף מ"ח לעולם היא ברשות האב עד שתכנס לחופה או עד שתכנס לרשות הבעל לשם נישואין דהיינו כשמסרוה לשלוחי הבעל ע"ש. וכן בב"ש יח

²⁵ שו"ע ונו"כ שם ה

²⁶ רמ"א ונו"כ שם לט ד

²⁷ שהרי לא ראה אותה בעת הקידושין. ח"מ שם ו

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

שהרי לא היה יכול לבדקה על ידי נשי רעיו ומיודעיו. יש אומרים שנכפה וריח הפה וזיעה²⁸ אין לה בדיקה במרחץ וגם קול עבה אפשר לה להזהר בשעה קטנה כל זמן היותה במרחץ כמו ריח הפה, ואין חילוק בין יש מרחץ בעיר או לא, שאלו אי אפשר לו לבדקם במרחץ.

המשתנת במטה²⁹ יש אומרים שאינו מום ויש אומרים שהוא מום, וכן עיקר³⁰, נ"ל.

הטוען על אשתו שהיא מצורעת או כל מחלת עור קשה אחרת הרי זה מום. ואפשר שכל שהיתה מצורעת או חולה במחלת עור אף שנתרפאה קודם אירוסין הוי מום דיש לחוש שמא תחזור ותהיה מצורעת³¹.

ה. טעמא דמייתי האב ראייה הא לא מייתי האב ראייה הבעל מהימן

כיצד³² היא טענת המומין, אם היו המומין שנמצאו בה מומין שודאי היו בה קודם שתתארס כגון אצבע יתירה וכיוצא בו, על האב להביא ראיה שידע הבעל ונתרצה או שחזקתו שידע, ואם לא הביא ראיה תצא בלא כתובה כלל. אף על פי שהיא בבית הבעל מאחר שמום זה בודאי הביאה עמה מבית אביה וחזקה שאין אדם מתפייס במומין ע"כ האב צריך להביא ראיה שהגיד לו המום או שחזק' שידע ממום.

ו. חזקה אין אדם שותה בכוס אא"כ בודקו והאי ראה וניפייס הוא

בא על אשתו³³ ושהה כמה ימים, וכל שכן אם מיד לאחר שבעל³⁴, בא וטען שמום זה לא נראה לו עד עתה אפילו היה בתוך הקמטים או בכף הרגל, אין שומעין לו, חזקה אין אדם שותה בכוס אלא א"כ בודקו וידע ונתפייס. ואם שהה עמה ל' יום אינו נאמן לומר שלא בעל.

²⁸ ח"מ שם ח

²⁹ רמ"א קיז שם ואע"ג שהרמ"א כתב "תמיד" לאו דוקא תמיד בכל לילה אלא לאפוקי אם דרך מקרה אירע לה דבר זה אין זה מום קבוע ומיירי שלא היתה ישינה עם השכיניו שאלו הית' ישינה עם שאר נשים והכל ידעו מזה ה"ל כמום שבגלוי, ח"מ ב"ש שם יא

³⁰ ועיין לבוש שם "ולי נראה שאין מום גדול מזה, שאין הדעת סובלתו שישכב עמה במטה אחת והפרישה ממנה אחר התשמיש בדעת קצת קשה ממנו".

³¹ ח"מ שם יב

³² שו"ע ונו"כ שם קיז ז

³³ שו"ע ונו"כ שם י

³⁴ ח"מ יז ועיין ב"ש ובאחרונים כתבו כח"מ

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>